KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 2.12.2015 r.
COM(2015) 614 final

KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY, EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU REGIONÓW

Zamknięcie obiegu - plan działania UE dotyczący gospodarki o obiegu zamkniętym

Zamknięcie obiegu – plan działania UE dotyczący gospodarki o obiegu zamkniętym

Wprowadzenie

Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, gdzie wartość produktów, materiałów i zasobów w gospodarce jest utrzymywana tak długo, jak to możliwe, a wytwarzanie odpadów ograniczone do minimum, stanowi istotny wkład w wysiłki UE zmierzające do stworzenia zrównoważonej, niskoemisyjnej, zasobooszczędnej i konkurencyjnej gospodarki. Takie przejście daje możliwość przekształcenia naszej gospodarki i zapewnienia Europie nowej i trwałej przewagi konkurencyjnej.

Gospodarka o obiegu zamkniętym zwiększy konkurencyjność UE, chroniąc przedsiębiorstwa przed niedoborem zasobów i niestabilnością cen, dając nowe możliwości biznesowe i oraz innowacyjne, wydajniejsze sposoby produkcji i konsumpcji. Przyczyni się ona do powstania lokalnie miejsc pracy dla osób o różnych kwalifikacjach oraz stworzy możliwości dla integracji i spójności społecznej. Jednocześnie przyczyni się do oszczędności energii i pozwoli uniknąć nieodwracalnych szkód spowodowanych wykorzystywaniem zasobów na poziomie przewyższającym zdolność Ziemi do odnowienia ich pod względem klimatu i różnorodności biologicznej oraz zanieczyszczenia powietrza, gleby i wody. Niedawno opublikowane sprawozdanie zwraca również uwagę na bardziej ogólne korzyści, jakie płyną z gospodarki o obiegu zamkniętym[1], w tym obniżenie obecnych poziomów emisji dwutlenku węgla. Działania na rzecz gospodarki o obiegu zamkniętym są zatem ściśle związane z głównymi priorytetami UE, takimi jak zatrudnienie i wzrost gospodarczy, harmonogram inwestycji, klimat i energia, agenda społeczna i innowacje przemysłowe oraz z globalnymi wysiłkami na rzecz zrównoważonego rozwoju.

Podmioty gospodarcze, takie jak przedsiębiorstwa i konsumenci, mają kluczowe znaczenie w realizacji tego procesu. Organy lokalne, regionalne i krajowe umożliwiają przekształcenie gospodarki, ale UE również odgrywa zasadniczą rolę we wspieraniu tego procesu. Należy zapewnić właściwe ramy regulacyjnych dla rozwoju gospodarki o obiegu zamkniętym na jednolitym rynku oraz dać jasny przekaz podmiotom gospodarczym i ogółowi społeczeństwa na temat długoterminowych celów dotyczących odpadów, a także przedstawić zestaw konkretnych, szeroko zakrojonych i ambitnych działań, które zostaną zrealizowane przed 2020 r. Działania na poziomie UE będą stymulować inwestycje, stworzą równe warunki działania, usuną przeszkody wynikające z prawodawstwa europejskiego lub niewystarczającego egzekwowania przepisów, pogłębią jednolity rynek i zapewnią warunki sprzyjające innowacjom i zaangażowaniu wszystkich zainteresowanych stron.

Wnioski ustawodawcze w sprawie odpadów, przyjęte razem z niniejszym planem działania, obejmują długoterminowe cele w zakresie ograniczenia składowania odpadów oraz intensyfikacji przygotowań do ponownego użycia i recyklingu priorytetowych strumieni

[1] *Growth within: a circular economy vision for a competitive Europe [Wzrost od środka: wizja gospodarki o obiegu zamkniętym dla konkurencyjnej Europy]*, raport przygotowany przez Ellen MacArthur Foundation, McKinsey Centre for Business and Environment oraz Stiftungsfonds für Umweltökonomie und Nachhaltigkeit (SUN), czerwiec 2015.

odpadów, takich jak odpady komunalne oraz odpady opakowaniowe. Cele te powinny sprawić, że państwa członkowskie będą stopniowo dążyć do poziomu najlepszych praktyk i wprowadzać zachęty do koniecznych inwestycji w gospodarowanie odpadami. Proponuje się dalsze środki mające sprawić, że proces wdrożenia będzie przejrzysty i prosty, propagujące zachęty gospodarcze i usprawniające systemy rozszerzonej odpowiedzialności producenta.

Zachęcając do zrównoważonej działalności w kluczowych sektorach i stwarzając nowe możliwości działalności gospodarczej, plan ten przyczyni się do uwolnienia potencjału wzrostu i zatrudnienia, jakim dysponuje gospodarka o obiegu zamkniętym. Przedstawiono w nim obszerne zobowiązania dotyczące ekoprojektu, rozwinięte strategiczne koncepcje dotyczące tworzyw sztucznych i chemikaliów, ważną inicjatywę dotyczącą finansowania innowacyjnych przedsięwzięć w ramach programu badawczego UE „Horyzont 2020" oraz ukierunkowane działania w obszarach takich jak tworzywa sztuczne, marnotrawienie żywności, budownictwo, surowce krytyczne, odpady górnicze i przemysłowe, konsumpcja i zamówienia publiczne. Inne kluczowe wnioski ustawodawcze dotyczące nawozów i ponownego wykorzystywania wody zostaną przedstawione w późniejszym terminie. Wreszcie we wniosku uwzględniono horyzontalne środki wspomagające w dziedzinach takich jak innowacje i inwestycje, mające na celu pobudzanie procesu przechodzenia na gospodarkę o obiegu zamkniętym. Proponowane działania wspierają tworzenie gospodarki o obiegu zamkniętym na wszystkich etapach łańcucha wartości – od produkcji przez konsumpcję, naprawę i regenerację po gospodarowanie odpadami i uzyskanie surowców wtórnych, które są ponownie wprowadzane do obiegu w gospodarce. Proponowane działania będą realizowane zgodnie z zasadami lepszego stanowienia prawa i z uwzględnieniem odpowiednich konsultacji i oceny skutków.

Plan działania skupia się na działaniach na poziomie UE o wysokiej wartości dodanej. Realizacja gospodarki o obiegu zamkniętym wymagać będzie długofalowego zaangażowania na wszystkich szczeblach, począwszy od państw członkowskich przez regiony i miasta, a skończywszy na przedsiębiorstwach i obywatelach. Państwa członkowskie zachęca się do pełnego uczestnictwa w działaniach UE oraz do łączenia ich z działaniami na szczeblu krajowym i uzupełniania ich o te działania. Gospodarka o obiegu zamkniętym będzie również musiała rozwinąć się na poziomie globalnym. Zwiększenie spójności polityki w działaniach wewnętrznych i zewnętrznych podejmowanych przez UE w tym obszarze będzie miało znaczenie wzmacniające i istotnie wpłynie na realizację globalnych zobowiązań podjętych przez UE i przez państwa członkowskie UE, zwłaszcza w ramach agendy na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 oraz Sojuszu grupy G7 na rzecz efektywnego gospodarowania zasobami. Ten plan działania będzie miał kluczowe znaczenie dla osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju do roku 2030, w szczególności celu 12. polegającego na zapewnieniu zrównoważonych wzorców konsumpcji i produkcji.

1. Produkcja

Gospodarka o obiegu zamkniętym rozpoczyna się na samym początku cyklu życia produktu. Zarówno etap projektowania jak i produkcji mają wpływ na procesy pozyskiwania surowców, wykorzystywania zasobów i wytwarzania odpadów w całym cyklu życia produktu.

1.1. Projekt produktu

Dzięki lepszemu projektowaniu produkty mogą być trwalsze lub łatwiejsze do naprawy, modernizacji czy regeneracji. Lepsze projektowanie może ułatwić podmiotom zajmującym się recyklingiem demontaż produktów w celu odzyskiwania cennych materiałów i komponentów. Generalnie może przyczynić się do zaoszczędzenia cennych zasobów. Jednak obecne sygnały rynkowe wydają się niewystarczające, by stało się to możliwe, głównie dlatego, że interesy producentów, użytkowników i podmiotów zajmujących się recyklingiem są rozbieżne. Ważne jest zatem, aby zachęcić do lepszego projektowania produktów, przy jednoczesnym zachowaniu funkcjonowania jednolitego rynku i konkurencji oraz umożliwianiu innowacji.

W tym kontekście szczególne znaczenie mają produkty elektryczne i elektroniczne. Możliwość ich naprawy może być istotna dla konsumentów, a także mogą zawierać one cenne materiały, które powinny być lepiej przystosowane do recyklingu (np. metale ziem rzadkich wykorzystywane w urządzeniach elektronicznych). W celu propagowania lepszego projektowania produktów Komisja położy nacisk na aspekty związane z gospodarką o obiegu zamkniętym w przyszłych wymogach wynikających z dyrektywy w sprawie ekoprojektu[2], której celem jest poprawa efektywności i ekologiczności produktów związanych z energią. Dotychczasowe wymogi dotyczące ekoprojektu były głównie ukierunkowane na efektywność energetyczną[3]; w przyszłości kwestie takie jak trwałość, możliwość naprawy, możliwość ponownego użycia oraz podatność recyklingowa lub identyfikowalność niektórych materiałów lub substancji będą systematycznie badane. Komisja przeanalizuje te kwestie w odniesieniu do poszczególnych produktów w nowych planach działań i przeglądach, uwzględniając specyfikę różnych produktów i związane z nimi wyzwania (takie jak cykle innowacji) w ścisłej współpracy z odpowiednimi zainteresowanymi stronami.

W pierwszej kolejności oraz w ramach dyrektywy w sprawie ekoprojektu Komisja opracowała i wkrótce przedstawi państwom członkowskim obowiązkowe wymagania dotyczące projektowania i oznaczania produktów, aby ułatwić bezpieczny demontaż, ponowne użycie i recykling wyświetlaczy elektronicznych (np. płaskich ekranów komputerów lub telewizorów).

Komisja wnioskuje również o zachęcanie do lepszego projektowania produktów poprzez zróżnicowanie poziomu wkładów finansowych płaconych przez producentów w ramach systemów rozszerzonej odpowiedzialności producenta, na podstawie kosztów związanych z

[2] Dyrektywa 2009/125/WE. Ta dyrektywa obejmuje wszystkie produkty związane z energią.
[3] Szacuje się, że dyrektywa w sprawie ekoprojektu w połączeniu z przepisami w zakresie etykietowania energetycznego pozwoli na zaoszczędzenie 175 Mtoe energii pierwotnej do 2020 r.

utylizacją produktów. Powinno to stworzyć bezpośredni bodziec ekonomiczny, by wytwarzać produkty, które można łatwiej poddać recyklingowi lub ponownie użyć.

Na koniec Komisja przeanalizuje warianty i działania pod kątem ich wkładu w gospodarkę o obiegu zamkniętym w taki sposób, by nadać bardziej spójne ramy polityczne różnym obszarom prac w trakcie tworzenia unijnej polityki produktu[4].

- Komisja w swoich przyszłych pracach w ramach dyrektywy w sprawie ekoprojektu będzie rozpowszechniać możliwości naprawy i modernizacji, trwałość i możliwość recyklingu produktów, opracowując dotyczące produktów wymogi istotne dla gospodarki o obiegu zamkniętym w odpowiednich przypadkach i z uwzględnieniem specyfiki różnych grup produktów. Sposób, w jaki cel ten będzie realizowany zostanie przedstawiony w planie działań w dziedzinie ekoprojektu na lata 2015 – 2017. Komisja Europejska wkrótce przedstawi również wymogi dotyczące ekoprojektu dla wyświetlaczy elektronicznych.
- Zmienione wnioski ustawodawcze w sprawie odpadów stwarzają zachętę gospodarczą do lepszego projektowania produktu w drodze przepisów dotyczących rozszerzonej odpowiedzialności producenta.
- Komisja przeanalizuje warianty i działania pod kątem ich wkładu w gospodarkę o obiegu zamkniętym w taki sposób, by nadać bardziej spójne ramy polityczne różnym obszarom prac w trakcie tworzenia unijnej polityki produktu.

1.2. Procesy produkcyjne

Nawet w przypadku produktów lub materiałów zaprojektowanych w sposób inteligentny nieefektywne wykorzystanie zasobów w procesach produkcyjnych może prowadzić do utraty możliwości biznesowych i wytwarzania znacznej ilości odpadów.

Surowce pierwotne, w tym materiały odnawialne, będą nadal odgrywać ważną rolę w procesach produkcyjnych, nawet w gospodarce o obiegu zamkniętym. W tym kontekście należy zwrócić uwagę na skutki środowiskowe i społeczne produkcji, zarówno w UE, jak i w państwach trzecich. W związku z tym Komisja wspiera zrównoważone pozyskiwanie surowców w skali globalnej, na przykład za pomocą dialogu politycznego, współpracy oraz polityki handlowej[5] i polityki rozwoju. Przemysł ma do odegrania kluczową rolę, podejmując konkretne zobowiązania do zrównoważonego pozyskiwania zasobów i współpracę pomiędzy różnymi łańcuchami wartości.

Każdy sektor przemysłu jest inny pod względem wykorzystywania zasobów, wytwarzania odpadów i gospodarowania nimi. Dlatego Komisja będzie dalej propagować najlepsze praktyki w różnych sektorach przemysłowych, publikując dokumenty referencyjne dotyczące najlepszych dostępnych technik (BREF), które państwa członkowskie muszą uwzględniać przy wydawaniu zezwoleń instalacjom przemysłowym, oraz będzie propagować najlepsze

[4] Chodzi tu na przykład o ekoprojekt, etykietowanie energetyczne, oznakowanie ekologiczne, zielone zamówienia publiczne oraz inne odpowiednie przepisy dotyczące produktów.
[5] W szczególności strategii „Handel i inwestycje dla wszystkich" przyjętej w październiku 2015 r.

praktyki w zakresie odpadów górniczych. Tworząc Europejskie Centrum Doskonałości w dziedzinie Zasobooszczędności, Komisja wspiera również MŚP w czerpaniu korzyści z możliwości biznesowych jakie stwarza zwiększona wydajność zasobów[6]. Przykładowe działania w tym obszarze to ułatwianie zastępowania chemikaliów potencjalnie niebezpiecznych lub ułatwianie dostępu MŚP do innowacyjnych technologii[7]. Zwiększenie wydajności i wykorzystania unijnego systemu ekozarządzania i audytu (EMAS)[8] oraz program pilotażowy w sprawie weryfikacji technologii ochrony środowiska (ETV)[9] mogą również przynieść korzyści przedsiębiorstwom, w szczególności MŚP.

Ponadto ważne jest, by wspierać innowacyjne procesy przemysłowe. Na przykład symbioza przemysłowa sprawia, że odpady lub produkty uboczne z jednego sektora przemysłu stają się surowcem dla innego. W swoich zmienionych wnioskach dotyczących odpadów Komisja proponuje działania ułatwiające tę praktykę i będzie współpracować z państwami członkowskimi w celu zapewnienia jednolitej interpretacji przepisów dotyczących produktów ubocznych. Ponowne wykorzystanie zanieczyszczeń gazowych[10] jest innym przykładem innowacyjnego procesu. Regeneracja[11] jest kolejnym obszarem o dużym potencjale: jest to już powszechna praktyka w niektórych branżach, takich jak sektor samochodowy lub maszyn przemysłowych, ale mogłaby być stosowana w odniesieniu do nowych sektorów. UE wspiera takie obiecujące nowe rozwiązania za pośrednictwem swojego programu finansowania badań naukowych i innowacji, Horyzont 2020[12], oraz funduszy polityki spójności[13].

– Komisja będzie podawać wskazówki dotyczące najlepszych praktyk w zakresie gospodarowania odpadami i efektywnego gospodarowania zasobami w sektorze przemysłowym w dokumentach referencyjnych dotyczących najlepszych dostępnych technik (BREF)[14]
oraz wyda wytyczne i będzie upowszechniać najlepsze praktyki w zakresie odpadów górniczych.
– Komisja proponuje (w zmienionych wnioskach ustawodawczych w sprawie odpadów), aby doprecyzować zasady dotyczące produktów ubocznych, ułatwić symbiozę przemysłową i umożliwiać tworzenie równych warunków działania w całej UE.

2. Konsumpcja

Wybory dokonywane przez miliony konsumentów mogą wspierać rozwój gospodarki o obiegu zamkniętym lub go utrudniać. Te decyzje zależą od informacji, do których dostęp

[6] http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52014DC0440
[7] W celu ułatwienia MŚP dostępu do centrów usług technologicznych w dziedzinie kluczowych technologii prorozwojowych.
[8] W następstwie trwającej kontroli sprawności
[9] http://ec.europa.eu/environment/etv/etv_preprog.htm
[10] W szczególności CO_2.
[11] Szereg etapów wytwarzania produktu wpływających na wycofany z eksploatacji produkt lub jego część w celu przywrócenia im efektywności, jaką miały, gdy były nowe lub lepszej, z odpowiednią gwarancją.
[12] Zaproszenie dla fabryk przyszłości, 2014 – wezwanie do symbiozy przemysłowej, 2014
[13] http://ec.europa.eu/regional_policy/index.cfm/en/information/legislation/guidance/
[14] Będzie to miało miejsce w ramach zaplanowanych regularnych przeglądów dokumentów BREF.

mają konsumenci, asortymentu i cen oferowanych produktów oraz istniejących ram regulacyjnych. Ten etap ma również kluczowe znaczenie dla zapobiegania powstawaniu odpadów z gospodarstw domowych i ograniczenia go.
W związku z dużą liczbą etykiet i twierdzeń dotyczących ekologiczności, unijnym konsumentom często trudno jest rozróżnić produkty i ufać dostępnym informacjom. Twierdzenia dotyczące ekologiczności mogą czasem nie spełniać wymogów prawnych dotyczących wiarygodności, dokładności i jasności[15]. Komisja współpracuje z zainteresowanymi stronami, aby twierdzenia dotyczące ekologiczności stały się bardziej godne zaufania oraz zapewni lepsze egzekwowanie obowiązujących przepisów, w tym dzięki zaktualizowaniu wytycznych w sprawie nieuczciwych praktyk handlowych[16]. Komisja obecnie bada ślad środowiskowy produktu[17], metodę pomiaru efektywności środowiskowej produktów, oraz zbada możliwości zastosowania tej metody do mierzenia lub przekazywania informacji dotyczących ekologiczności. Dobrowolne oznakowanie ekologiczne UE przyznawane jest produktom, które wywierają ograniczony wpływ na środowisko w całym ich cyklu życia. Komisja zbada, w jaki sposób można zwiększyć jego efektywność oraz wkład w gospodarkę o obiegu zamkniętym[18].

Na początku tego roku Komisja zaproponowała poprawiony system etykietowania efektywności energetycznej w odniesieniu do urządzeń gospodarstwa domowego i innych produktów związanych z energią, który pomoże konsumentom wybrać najbardziej energooszczędne produkty[19]. Proponowany system umożliwi również umieszczanie na produktach związanych z energią przydatnych dla konsumentów informacji dotyczących efektywności środowiskowej, w tym trwałości produktów[20].

Cena jest kluczowym czynnikiem wpływającym na decyzje zakupowe, zarówno w ramach łańcucha wartości i u konsumentów końcowych. Zachęca się zatem państwa członkowskie do przewidzenia bodźców i korzystania z instrumentów ekonomicznych, takich jak podatki, celem zapewnienia, aby ceny produktów lepiej odzwierciedlały koszty środowiskowe. Aspekty związane z gwarancjami, takie jak okres gwarancji prawnej i przeniesienie ciężaru dowodu[21], również stanowią istotny element układanki, jaką jest konsumpcja, ponieważ mogą one chronić konsumentów przed wadliwymi produktami i przyczynić się do trwałości produktów i możliwości ich naprawy, zapobiegając ich wyrzucaniu. Towary fizyczne

[15] Zob. badanie rynków konsumenckich w odniesieniu do twierdzeń dotyczących ekologiczności dla produktów niespożywczych:
http://ec.europa.eu/consumers/consumer_evidence/market_studies/environmental_claims/index_en.htm
[16] w kontekście dyrektywy 2005/29/WE w sprawie nieuczciwych praktyk handlowych stosowanych przez przedsiębiorstwa wobec konsumentów.
[17] COM(2013)196 final. Obecnie testowane w ramach projektów pilotażowych. W zależności od wyników projektów pilotażowych, Komisja rozważy możliwość dalszego stosowania metody odnoszącej się do śladu środowiskowego produktu.
[18] W następstwie trwającej kontroli sprawności.
[19] Dok. COM(2015)341.
[20] W oparciu o dane, które mogą zostać zmierzone przez organy nadzoru rynku oraz nie wywierają znacznego negatywnego wpływu na zrozumiałość i skuteczność etykiety z perspektywy klientów.
[21] Na podstawie dyrektywy 99/44/WE w ciągu pierwszych sześciu miesięcy po dostarczeniu produktu klientowi, sprzedawca musi udowodnić, że w chwili dostawy nie występował żaden brak zgodności. Po tym okresie ciężar dowodu spoczywa na nabywcy.

obejmuje w UE dwuletnia gwarancja prawna, lecz nadal występują trudności w jej egzekwowaniu. Komisja zajmie się takimi kwestiami, zwłaszcza w kontekście przygotowywanego przez nią wniosku w sprawie internetowej sprzedaży towarów. Oceni ona również główne elementy prawodawstwa dotyczącego konsumentów i rozważy możliwe udoskonalenia[22].

Po tym jak produkt został zakupiony, jego cykl życia można przedłużyć w drodze ponownego użycia i napraw, zapobiegając tym samym marnotrawstwu. Sektory ponownego użycia i napraw są pracochłonne, przyczyniają się zatem do realizacji celów unijnej agendy społecznej i zatrudnienia. Obecnie niektórych produktów nie można naprawić ze względu na ich konstrukcję albo dlatego, że części zamienne lub informacje dotyczące naprawy nie są dostępne. Przyszłe prace w zakresie ekoprojektu produktów (zob. sekcja 1.1) przyczynią się do tego, że produkty staną się trwalsze i łatwiej będzie je naprawić: w szczególności zostaną uwzględnione wymogi dotyczące dostępności części zamiennych i informacji dotyczących naprawy (np. w formie podręczników naprawy dostępnych online), w tym w drodze analizy możliwości wprowadzenia wymogów horyzontalnych w odniesieniu do udostępniania informacji dotyczących napraw. Praktyki sztucznego skracania cyklu życia produktów mogą również ograniczać ich okres użytkowania. W ramach niezależnego programu badaniu Komisja rozpocznie prace mające na celu wykrywanie takich praktyk i określenie sposobów ich rozwiązania. Ponadto zmienione wnioski ustawodawcze w sprawie odpadów zawierają nowe przepisy mające na celu lepsze przygotowanie odpadów do ponownego użycia. Państwa członkowskie, a także organy lokalne i regionalne również mają do odegrania ważną rolę w zachęcaniu do ponownego użycia i napraw, a niektóre z nich już podjęły inicjatywy w tej dziedzinie.

Inne działania można podjąć w celu zmniejszenia ilości odpadów z gospodarstw domowych. Działania te są często bardziej skuteczne wówczas, gdy podejmuje się je na szczeblu krajowym i lokalnym, gdzie mogą być lepiej ukierunkowane: szczególnie skuteczne okazały się kampanie informacyjne i zachęty finansowe[23]. Komisja wspiera zapobieganie powstawaniu odpadów i ponowne użycie poprzez wymianę informacji i najlepszych praktyk oraz zapewnienie finansowania w ramach polityki spójności dla projektów na szczeblu lokalnym i regionalnym, w tym w ramach współpracy międzyregionalnej.

Rozwój gospodarki o obiegu zamkniętym mogą również wspierać innowacyjne formy konsumpcji, takie jak korzystanie z tych samych produktów lub infrastruktury (gospodarka dzielenia się), konsumpcja usług, a nie produktów oraz korzystanie z technologii informacyjnych lub platform cyfrowych. Te nowe style konsumpcji są często opracowywane przez przedsiębiorców lub obywateli i rozpowszechniane na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym. Komisja popiera wprowadzenie tych nowych modeli biznesu i konsumpcji za pośrednictwem programu „Horyzont 2020” i funduszy polityki spójności (zob.

[22] W ramach kontroli sprawności prawodawstwa dotyczącego konsumentów zapowiedzianego przez Komisję w programie prac na 2015 r. (COM(2014) 910 final, załącznik III).

[23] Przykładem mogą być zachęty dla gmin, systemy opłat proporcjonalnych do ilości wyrzucanych odpadów, w ramach których gospodarstwa domowe (na przykład) płacą stosownie do ilości wyrzucanych przez nie odpadów niepodlegających recyklingowi.

również sekcja 6). Jak zapowiedziano w strategii jednolitego rynku[24], Komisja opracuje również europejski program dotyczący gospodarki dzielenia się.

Zamówienia publiczne stanowią dużą część europejskiej konsumpcji (prawie 20 % PKB UE). Mogą więc odegrać kluczową rolę w przejściu na gospodarkę o obiegu zamkniętym, a Komisja będzie do tego zachęcać poprzez swoje działania w zakresie zielonych zamówień publicznych[25], w przypadku gdy kryteria zostały opracowane na szczeblu UE, a następnie wykorzystane przez organy publiczne na zasadzie dobrowolności. Po pierwsze, Komisja dopilnuje, aby w przyszłości, przy ustalaniu lub zmianie kryteriów, szczególny nacisk położono na zagadnienia istotne dla gospodarki o obiegu zamkniętym, takie jak trwałość i możliwość naprawy. Po drugie, Komisja będzie zachęcać do stosowania tych kryteriów przez organy publiczne[26], a także zastanowi się nad tym, jak zielone zamówienia publiczne mogłyby być szerzej stosowane w całej UE, w szczególności w odniesieniu do produktów lub rynków, które mają duże znaczenie dla gospodarki o obiegu zamkniętym. Wreszcie Komisja będzie dawać przykład, dopilnowując, aby zielone zamówienia publiczne były wykorzystywane w jak największym stopniu w jej własnych zamówieniach publicznych oraz wykorzystując intensywniej zielone zamówienia publiczne w finansowaniu UE.

- Komisja w swoich pracach dotyczących ekoprojektu w szczególności rozważy wprowadzenie proporcjonalnych wymogów dotyczących dostępności informacji w odniesieniu do napraw i części zamiennych oraz kwestie uwzględniania informacji na temat trwałości produktu w przyszłych środkach dotyczących etykietowania energetycznego.
- W zmienionych wnioskach dotyczących odpadów Komisja przedstawia nowe zasady, które mają zachęcać do ponownego użycia.
- Komisja podejmie działania na rzecz lepszego egzekwowania gwarancji dotyczących produktów materialnych i przeanalizuje możliwe sposoby poprawy sytuacji, a także zajmie się problemem fałszywych twierdzeń dotyczących ekologiczności.
- Komisja przygotuje niezależny program badań w ramach programu „Horyzont 2020" celem pomocy przy określaniu problemów związanych z potencjalnym celowym skracaniem cyklu życia produktów. W prace te zostaną zaangażowane odpowiednie zainteresowane strony.
- Komisja podejmie działania w zakresie zielonych zamówień publicznych, podkreślając aspekty gospodarki o obiegu zamkniętym w nowych lub zmienionych kryteriach, wspierając większy udział zielonych zamówień publicznych i dając dobry przykład swoich zamówień publicznych i finansowania UE.

3. Gospodarowanie odpadami

Gospodarowanie odpadami odgrywa zasadniczą rolę w gospodarce o obiegu zamkniętym: określa ono, w jaki sposób stosuje się w praktyce w UE hierarchię odpadów. Hierarchia

[24] COM(2015) 550 final.
[25] Zgodnie z globalnym celem zrównoważonego rozwoju polegającym na propagowaniu zrównoważonych praktyk w dziedzinie zamówień publicznych
[26] Między innymi poprzez ukierunkowane programy szkoleń.

odpadów ustanawia kolejność według pierwszeństwa: od zapobiegania powstawaniu, przygotowania do ponownego użycia, recyklingu i odzysku energii aż po unieszkodliwianie, takie jak składowanie odpadów. Zasada ta ma na celu zachęcenie do korzystania z opcji przynoszących najlepszy ogólny skutek środowiskowy. Sposób, w jaki zbieramy odpady i nimi gospodarujemy może prowadzić do wysokich wskaźników recyklingu i sprawić, że cenne materiały będą trafiały z powrotem do gospodarki, lub może skutkować niewydajnym systemem, w którym większość nadających się do recyklingu odpadów trafia na składowiska lub do spalarni, co może mieć szkodliwe skutki dla środowiska i powodować znaczne straty gospodarcze. Aby osiągnąć wysoki poziom odzyskiwania materiałów, należy koniecznie przesłać organom publicznym, przedsiębiorstwom i inwestorom długoterminowe sygnały, a także stworzyć sprzyjające warunki na poziomie UE, obejmujące konsekwentne egzekwowanie istniejących zobowiązań. Należy uwzględnić wszystkie odpady: wytwarzane przez gospodarstwa domowe, przedsiębiorstwa, przemysł i górnictwo (zob. sekcja 1.2) oraz sektor budowlany (zob. sekcja 5.4).

Obecnie jedynie ok. 40 % odpadów wytwarzanych w unijnych gospodarstwach domowych poddawane jest recyklingowi. Ta średnia kryje znaczne różnice pomiędzy poszczególnymi państwami członkowskimi i regionami, przy czym wskaźnik recyklingu wynosi na niektórych obszarach aż 80 %, na innych zaś poniżej 5 %. Komisja przedstawia nowe wnioski ustawodawcze w sprawie odpadów, które ustanawiają jasną, ambitną, długoterminową strategię postępowania w zakresie zwiększenia recyklingu i ograniczania ilości składowanych odpadów komunalnych, z uwzględnieniem różnic między państwami członkowskimi. Te wnioski sprzyjają również szerszemu wykorzystaniu instrumentów ekonomicznych do zapewnienia spójności z unijną hierarchią odpadów.

Zmienione wnioski obejmują również podwyższone wartości docelowe dla recyklingu odpadów opakowaniowych[27], które przyczynią się do wzmocnienia celów dotyczących odpadów komunalnych oraz poprawy gospodarowania odpadami opakowaniowymi w sektorach handlu i przemysłu. Od czasu wprowadzenia ogólnounijnych celów w odniesieniu do papieru, szkła, tworzyw sztucznych, metalu i opakowań drewnianych[28] w UE poddano recyklingowi więcej odpadów opakowaniowych (z gospodarstw domowych i źródeł przemysłowych/handlowych), ponadto istnieją możliwości zwiększenia recyklingu, co przyniosłoby zarówno korzyści gospodarcze, jak i środowiskowe.

Aby zwiększyć wysokiej jakości recykling, konieczna jest poprawa w zakresie zbierania i sortowania odpadów. Systemy zbierania i sortowania często są finansowane w części z systemów rozszerzonej odpowiedzialności producenta, w ramach których wytwórcy wnoszą wkład w koszty zbierania i przetwarzania produktów. Aby systemy te stały się bardziej skuteczne, Komisja proponuje wprowadzenie minimalnych wymogów dotyczących przejrzystości i efektywności kosztowej. Państwa członkowskie i regiony mogą również

[27] We wniosku dotyczącym metali zostaną wprowadzone odrębne cele cząstkowe dla aluminium i metali żelaznych.
[28] http://ec.europa.eu/environment/waste/packaging/index_en.htm

wykorzystywać te programy dla różnych strumieni odpadów, takich jak wyroby włókiennicze lub meble.

Zmienione wnioski będą również dotyczyć pewnych kwestii w zakresie obliczania współczynników recyklingu. Ma to zasadnicze znaczenie dla zapewnienia wysokiej jakości porównywalnych danych statystycznych w całej UE, a także uproszczenia obecnego systemu i sprzyja wyższym wskaźnikom skutecznego recyklingu dla odpadów zbieranych selektywnie.

Ważne jest także, by zająć się przeszkodami występującymi w terenie. Osiągnięcie wyższych współczynników recyklingu utrudniają często ograniczony potencjał administracyjny, brak inwestycji w infrastrukturę selektywnego zbierania i recyklingu odpadów oraz niedostateczne wykorzystanie instrumentów ekonomicznych (np. opłaty za składowanie odpadów lub systemy opłat proporcjonalnych do ilości wyrzucanych odpadów). Fakt, że stworzono nadwyżki zdolności przetwarzania odpadów resztkowych (w tym odpadów zmieszanych) również stanowi poważne wyzwanie. Nowe wnioski ustawodawcze w sprawie odpadów uwzględniają te przeszkody, łącząc długoterminowe oraz pośrednie cele z możliwością przedłużenia terminów dla państw, które borykają się z największymi wyzwaniami w zakresie intensyfikacji selektywnego zbierania i recyklingu, i jednocześnie nakładając wymóg utworzenia strategii wdrożenia, aby zapewnić osiąganie postępów oraz odpowiednio wczesne eliminowanie luk we wdrażaniu. Komisja zobowiązała się również do zapewnienia pomocy technicznej państwom członkowskim napotykającym trudności we wdrażaniu oraz do ułatwienia wymiany najlepszych praktyk z krajami i regionami, które z powodzeniem prowadzą gospodarkę odpadami. Komisja podjęła już szereg inicjatyw na rzecz propagowania przestrzegania przepisów w celu zapewnienia lepszego wdrażania prawodawstwa UE w dziedzinie odpadów, w tym odpadów niebezpiecznych i komunalnych oraz selektywnego zbierania odpadów, oraz w celu zwiększenia świadomości na szczeblu krajowym. Ścisła współpraca z państwami członkowskimi zostanie w przyszłości wzmocniona i zapewni lepsze powiązanie prawodawstwa dotyczącego odpadów z szerszymi działaniami na rzecz wspierania gospodarki o obiegu zamkniętym.

Unijna polityka spójności ma do odegrania kluczową rolę w domykaniu luki inwestycyjnej na potrzeby lepszego gospodarowania odpadami i wspierania stosowania hierarchii odpadów[29]. W ciągu ostatnich dwudziestu lat środki te były powszechnie stosowane w całej UE w celu rozwoju infrastruktury gospodarowania odpadami. W ramach obecnego (2014–2020) programu finansowania muszą zostać spełnione warunki *ex ante*, aby zagwarantować, że nowe inwestycje w sektorze gospodarki odpadami są zgodne z planami zarządzania odpadami opracowanymi przez państwa członkowskie w celu osiągnięcia ich celów dotyczących recyklingu. Oznacza to, że finansowanie nowych składowisk będzie przyznawane jedynie w wyjątkowych przypadkach (np. głównie dla nieodzyskiwalnych odpadów niebezpiecznych), oraz że finansowanie nowych instalacji do przetwarzania odpadów resztkowych, takich jak spalarnie lub instalacje mechanicznego oczyszczania biologicznego, będzie przyznawane jedynie w ograniczonych i uzasadnionych przypadkach, gdy nie występuje ryzyko stworzenia

[29] W tym metodami innowacyjnymi.

nadmiernej infrastruktury, a hierarchia odpadów jest w pełni przestrzegana. W sumie przewiduje się, że w obecnym programie finansowania na gospodarowanie odpadami zostanie przeznaczona kwota 5,5 mld EUR.

Kolejną barierą dla wyższych wskaźników recyklingu jest nielegalne przemieszczanie odpadów, zarówno na terenie UE, jak i do państw spoza UE, co często prowadzi do niezadowalającego pod względem ekonomicznym i nieekologicznego przetwarzania. W 2014 r. zostało przyjęte zmienione rozporządzenie w sprawie przemieszczania odpadów[30], które ułatwi wykrywanie takiego nielegalnego przemieszczania; Komisja podejmie dalsze działania, dzięki którym dopilnuje, aby było ono właściwie realizowane. Strumienie odpadów o wysokiej wartości, takie jak pojazdy wycofane z eksploatacji, zostaną szczególnie uwzględnione, aby zapobiec wyciekowi surowców.

Ponadto w celu propagowania wysokiej jakości recyklingu w UE i poza jej granicami Komisja będzie wspierać dobrowolną certyfikację urządzeń do przetwarzania niektórych kluczowych rodzajów odpadów (np. zużytego sprzętu elektronicznego czy odpadów z tworzyw sztucznych).

Jeśli nie można zapobiec powstaniu odpadów ani poddać ich recyklingowi, odzysk zawartej w nich energii jest w większości przypadków korzystniejszy od składowania, zarówno pod względem ekologicznym, jak i ekonomicznym. „Energia z odpadów” może więc odgrywać ważną rolę i tworzyć synergie z unijną polityką klimatyczno-energetyczną, pod warunkiem że wykorzystuje się ją zgodnie z zasadami unijnej hierarchii postępowania z odpadami. Komisja zbada, w jaki sposób rola ta może zostać zoptymalizowana bez narażania na szwank osiągnięcia wyższych wskaźników recyklingu i ponownego użycia, oraz w jaki sposób najlepiej wykorzystać odnośny potencjał energetyczny. W tym celu, w ramach unii energetycznej, Komisja przyjmie inicjatywę „energia z odpadów".

Wraz z niniejszym planem działania Komisja przyjmuje zmienione wnioski ustawodawcze dotyczące odpadów, obejmujące w szczególności:

- *długoterminowe cele w zakresie recyklingu odpadów komunalnych i opakowaniowych oraz ograniczenie składowania odpadów,*
- *przepisy w celu propagowania szerszego wykorzystania instrumentów ekonomicznych,*
- *ogólne wymagania dotyczące rozszerzonej odpowiedzialności producenta,*
- *uproszczenie i ujednolicenie definicji i metod obliczania*

oraz zintensyfikuje współpracę z państwami członkowskimi w celu poprawy gospodarowania odpadami w terenie, m.in. w celu uniknięcia nadwyżki zdolności przetwarzania odpadów resztkowych.

Komisja będzie wspierać państwa członkowskie i regiony, by inwestycje w ramach polityki spójności w sektorze odpadów przyczyniały się do wspierania celów UE dotyczących odpadów i opierały się na unijnej hierarchii postępowania z odpadami.

[30] Rozporządzenie (UE) nr 660/2014 z dnia 15 maja 2014 r.

4. Od odpadów do zasobów: stymulowanie rynku surowców wtórnych i ponownego wykorzystywania wody

W gospodarce o obiegu zamkniętym materiały, które mogą zostać poddane recyklingowi, są z powrotem wprowadzane do gospodarki jako nowy surowiec, co pozwala zwiększyć bezpieczeństwo dostaw. Te „surowce wtórne" mogą być sprzedawane lub przesyłane, podobnie jak surowce pierwotne z tradycyjnych zasobów złóż naturalnych.

Obecnie surowce wtórne nadal stanowią jedynie niewielką część materiałów produkcyjnych wykorzystywanych w UE[31]. Praktyki w zakresie gospodarowania odpadami mają bezpośredni wpływ na ilość i jakość tych materiałów i w związku z tym działania służące ulepszeniu tych praktyk mają podstawowe znaczenie (zob. sekcja 3.). Jednak rozwój tego ważnego rynku oraz płynny obrót tymi materiałami są utrudnione przez inne bariery i Komisja przygotowuje dalsze analizy dotyczące głównych przeszkód w tym kontekście. Działania UE w tej dziedzinie są szczególnie istotne ze względu na wpływ na rynek jednolity i powiązania z istniejącym prawodawstwem UE.

Jedną z przeszkód napotykanych przez podmioty gospodarcze, które chcą wykorzystywać surowce wtórne, jest niepewność co do ich jakości. Z powodu braku norm unijnych trudno jest ustalić poziomy zanieczyszczeń lub przydatności do recyklingu wysokiej jakości (np. w przypadku tworzyw sztucznych). Opracowanie takich norm powinno zwiększyć zaufanie do surowców wtórnych i materiałów pochodzących z recyklingu oraz wesprzeć ten rynek. Dlatego Komisja rozpocznie prace nad ogólnounijnymi normami jakości dla odpowiednich surowców wtórnych, w konsultacji z zainteresowanymi sektorami przemysłu. Dzięki doprecyzowaniu obowiązujących przepisów w sprawie zniesienia statusu odpadu zmienione wnioski ustawodawcze w sprawie odpadów ustanawiają zharmonizowane zasady ustalania, kiedy surowiec wtórny nie powinien być dłużej uznawany za „odpad".. Zapewni to podmiotom gospodarczym większą pewność i równe szanse.

Poddane recyklingowi składniki pokarmowe stanowią osobną i ważną kategorię surowców wtórnych, dla której konieczne jest opracowanie norm. Znajdują się one na przykład w odpadach organicznych i mogą być zwracane glebie w postaci nawozu. Ich zrównoważone wykorzystanie w rolnictwie ogranicza konieczność stosowania nawozów mineralnych, których produkcja ma negatywne skutki dla środowiska i jest uzależniona od przywozu fosforytów, które są ograniczonym zasobem. Niemniej jednak obieg nawozów w oparciu o recykling składników pokarmowych jest obecnie utrudniony ze względu na fakt, że przepisy oraz normy jakościowe i środowiskowe różnią się w poszczególnych państwach członkowskich. Aby zaradzić tej sytuacji, Komisja przedstawi wniosek dotyczący zmiany rozporządzenia UE w sprawie nawozów. Będzie to wymagało nowych środków ułatwiających uznawanie w całej UE nawozów organicznych i nawozów na bazie odpadów, które to środki umożliwią zrównoważony rozwój ogólnounijnego rynku.

[31] Z pewnymi wyjątkami, takimi jak stal lub papier (np. 5 % tworzyw sztucznych).

W niektórych częściach UE poważnym problemem w ostatnich dziesięcioleciach stał się niedobór wody stał się wywierający destrukcyjny wpływ na środowisko i gospodarkę. Oprócz środków w zakresie efektywnego wykorzystania wody, powtórne wykorzystanie oczyszczonych ścieków w bezpiecznych i opłacalnych warunkach jest cennym, lecz mało wykorzystywanym sposobem zwiększenia zasobów wody i odciążenia nadmiernie eksploatowanych zasobów wodnych w UE. Ponowne wykorzystanie wody w rolnictwie przyczynia się również do recyklingu składników pokarmowych, które zastępują nawozy stałe. Komisja podejmie szereg działań, aby zachęcać do ponownego wykorzystywania oczyszczonych ścieków, m.in. opracowując przepisy dotyczące minimalnych wymagań w zakresie ponownego wykorzystania wody.

Inną kwestią, bardzo ważną dla rozwoju rynków surowców wtórnych, są powiązania z przepisami dotyczącymi chemikaliów. Coraz więcej substancji chemicznych uznaje się za substancje stanowiące zagrożenie dla zdrowia lub środowiska i obejmuje się je ograniczeniami lub zakazami. Jednak substancje te mogą być obecne w produktach sprzedanych przed wprowadzeniem ograniczeń. Niektóre z tych produktów mają długi okres użytkowania, a zatem potencjalnie niebezpieczne chemikalia można czasem znaleźć w strumieniach odpadów poddawanych recyklingowi. Wykrywanie i usuwanie takich substancji może być bardzo kosztowne, co stanowi utrudnienie szczególnie dla małych podmiotów zajmujących się recyklingiem.

Propagowanie nietoksycznych cyklów materiałowych i lepsza identyfikowalność potencjalnie niebezpiecznych chemikaliów w produktach ułatwią recykling i zwiększą wykorzystanie surowców wtórnych. Wzajemne oddziaływanie prawodawstwa dotyczącego odpadów, produktów i chemikaliów musi być ocenione w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym w celu dokonania wyboru najlepszego kierunku działań na poziomie UE w odniesieniu do obecności substancji potencjalnie niebezpiecznych, ograniczenia zbędnych obciążeń dla podmiotów zajmujących się recyklingiem oraz ułatwienia identyfikowalności chemikaliów i zarządzania ryzykiem z nimi związanym w procesie recyklingu. W związku z tym Komisja opracuje analizę i zaproponuje szereg wariantów działań pozwalających na usunięcie przeszkód przy jednoczesnym zachowaniu wysokiego poziomu ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska naturalnego. Prace te zostaną uwzględnione w ramach przyszłej unijnej strategii dla środowiska wolnego od toksyn[32].

Istotne jest także ułatwienie transgranicznego obiegu surowców wtórnych, aby mogły one być sprzedawane bez przeszkód na terenie całej UE. Działania w tym obszarze będą obejmowały uproszczenie transgranicznych formalności dzięki wykorzystaniu elektronicznej wymiany danych. Komisja analizuje inne bariery utrudniające sprawny przepływ odpadów w UE. W celu poprawy dostępności danych dotyczących surowców wtórnych Komisja będzie nadal rozwijać niedawno utworzony system informacji dotyczący surowców i wspierać ogólnounijne badania nad przepływem surowców. Komisja będzie również wspierać poprawę sprawozdawczości w zakresie danych dotyczących przemieszczania odpadów, m. in. wykorzystując dostępne dane w kontekście transgranicznej elektronicznej wymiany danych.

[32] Ogłoszono w 7. unijnym programie działań w zakresie środowiska

Kluczowym czynnikiem w tworzeniu dynamicznego rynku surowców wtórnych jest wystarczająco duży popyt, pobudzany przez wykorzystywanie surowców wtórnych w produktach i infrastrukturze. W przypadku niektórych surowców (np. papieru lub metalu) popyt jest już wysoki. W przypadku innych dopiero się rozwija. Rola sektora prywatnego w tworzeniu popytu i kształtowaniu łańcuchów dostaw będzie mieć zasadnicze znaczenie; szereg podmiotów przemysłowych i gospodarczych zobowiązał się już publicznie do zapewnienia pewnego poziomu zawartości materiału pochodzącego z recyklingu w produktach wprowadzanych do obrotu zarówno z uwagi na zrównoważoność, jak i ze względów ekonomicznych. Należy zachęcać do takich działań, zważywszy, że inicjatywy rynkowe mogą okazać się szybkim sposobem osiągnięcia wymiernych wyników. Organy publiczne mogą również przyczyniać się do popytu na materiały pochodzące z recyklingu dzięki swojej polityce zamówień publicznych.

- Komisja rozpocznie prace nad opracowaniem norm jakości dla surowców wtórnych tam, gdzie są potrzebne (zwłaszcza dla tworzyw sztucznych), i przedstawi zmiany przepisów dotyczących zniesienia statusu odpadu.
- Komisja przedstawi zmienione unijne rozporządzenie w sprawie nawozów, aby ułatwić uznawanie nawozów organicznych i nawozów na bazie odpadów na jednolitym rynku i w ten sposób wesprzeć rolę biologicznych składników pokarmowych w gospodarce o obiegu zamkniętym.
- Komisja podejmie także szereg działań w celu ułatwienia ponownego wykorzystywania wody – obejmie to również wniosek ustawodawczy w sprawie minimalnych wymogów dotyczących odzyskiwanej wody, np. do irygacji i zasilania wód podziemnych.
- Komisja opracuje analizy i zaproponuje rozwiązania na styku prawodawstwa dotyczącego chemikaliów, produktów i odpadów, w tym sposoby poprawy monitorowania potencjalnie niebezpiecznych chemikaliów znajdujących się w produktach.
- Komisja będzie nadal rozwijać niedawno utworzony system informacji dotyczący surowców i wspierać ogólnounijne badania nad przepływem surowców.

5. Obszary priorytetowe

Niektóre sektory borykają się ze szczególnymi wyzwaniami w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym, ze względu na charakterystykę ich produktów lub łańcuchów wartości, ich ślad środowiskowy lub zależność od materiałów spoza Europy. Tymi sektorami należy zająć się w sposób ukierunkowany, aby interakcje między różnymi etapami były w pełni uwzględniane w ramach całego łańcucha wartości.

5.1. Tworzywa sztuczne

Zwiększenie recyklingu tworzyw sztucznych jest konieczne do przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym. Wykorzystanie tworzyw sztucznych w UE stale rośnie, ale mniej niż 25 % zbieranych odpadów z tworzyw sztucznych jest poddawane recyklingowi, a około 50 % trafia na składowiska. Duże ilości tworzyw sztucznych trafiają do oceanów, a wśród celów

zrównoważonego rozwoju na 2030 r. jest też cel, zgodnie z którym należy dążyć do zapobiegania zanieczyszczeniu mórz i znacznego zmniejszenia wszelkiego rodzaju zanieczyszczeń, w tym odpadów morskich. Inteligentniejsze selektywne zbieranie odpadów i systemy certyfikacji dla podmiotów zajmujących się zbieraniem i sortowaniem odpadów są niezbędne, jeśli nadające się do recyklingu tworzywa sztuczne mają trafiać do recyklingu zamiast na składowiska i do spalarni. Obecność w tworzywach sztucznych niebezpiecznych dodatków chemicznych może stwarzać trudności techniczne, a tworzenie innowacyjnych rodzajów tworzyw sztucznych przynosi nowe problemy, np. jeśli chodzi o ich biodegradowalność. Jednak innowacje w tym sektorze mogą przyczynić się do rozwoju gospodarki o obiegu zamkniętym dzięki udoskonalaniu konserwowania żywności, zwiększaniu podatności recyklingowej tworzyw sztucznych lub redukcji masy materiałów używanych w pojazdach.

Aby rozwiązać te skomplikowane i ważne kwestie, Komisja przygotuje strategię dotyczącą wyzwań związanych z tworzywami sztucznymi w całym łańcuchu wartości i uwzględniającą ich cały cykl życia[33]. Komisja podejmie również działania, aby zrealizować cel, jakim jest znaczne ograniczenie odpadów morskich[34]. W kontekście przewidzianego w 2016 r. przeglądu dyrektywy w sprawie portowych urządzeń do odbioru odpadów[35] Komisja zajmie się również kwestią odpadów morskich wytwarzanych przez statki oraz zbada możliwości dostarczania większej ich ilości do portowych urządzeń odbiorczych i odpowiedniego ich przetwarzania. Wiele innych elementów niniejszego planu działania będzie również przyczyniać się do zwiększenia recyklingu tworzyw sztucznych, w tym ekoprojekt (zob. sekcja 1.1), ogólnounijny cel w zakresie recyklingu opakowań z tworzyw sztucznych (zob. sekcja 3), normy jakości oraz działania na rzecz ułatwienia transgranicznego handlu tworzywami sztucznymi nadającymi się do recyklingu (zob. sekcja 4).

- Komisja opracuje strategię dotyczącą tworzyw sztucznych w gospodarce o obiegu zamkniętym, odnoszącą się do takich kwestii, jak podatność recyklingowa, biodegradowalność, obecność substancji niebezpiecznych w niektórych tworzywach sztucznych i odpady morskie.
- W zmienionych wnioskach ustawodawczych dotyczących odpadów Komisja proponuje bardziej ambitny cel w zakresie recyklingu opakowań z tworzyw sztucznych.

5.2. Odpady spożywcze

[33] Strategia ta będzie obejmować działania następcze związane z zieloną księgą w sprawie odpadów z tworzyw sztucznych.
[34] Komisja Europejska w komunikacie „Ku gospodarce o obiegu zamkniętym: program »zero odpadów« dla Europy" zaproponowała „ambitny cel ograniczenia odpadów wyrzucanych do morza o 30 % do 2020 r. w odniesieniu do dziesięciu najpowszechniejszych rodzajów odpadów znajdowanych na plażach oraz narzędzi połowowych znajdowanych w morzu, z dostosowaniem wykazu do każdego z czterech regionów morskich w UE". Prace zmierzające do osiągnięcia tego celu są już realizowane w Europie.
[35] 2000/59/WE

Marnowanie żywności staje się coraz poważniejszym problemem w Europie. Produkcja, dystrybucja i przechowywanie żywności wiążą się z wykorzystywaniem zasobów naturalnych oraz oddziaływaniem na środowisko. Wyrzucanie nadającej się do spożycia żywności powiększa to oddziaływanie i powoduje straty finansowe u konsumentów i w gospodarce. Marnowanie żywności ma również istotny aspekt społeczny: należy ułatwić przekazywanie potrzebującym żywności, która nadal nadaje się do spożycia, lecz z przyczyn logistycznych lub marketingowych nie może zostać wprowadzona do obrotu. We wrześniu 2015 r. Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych przyjęło, w ramach celów zrównoważonego rozwoju na 2030 r., cel zmniejszenia o połowę odpadów spożywczych w przeliczeniu na osobę na poziomie handlu detalicznego i konsumentów oraz cel ograniczenia strat żywności w łańcuchu produkcji i łańcuchu dostaw. UE i jej państwa członkowskie zobowiązały się zrealizować ten cel.

Marnotrawienie żywności ma miejsce na każdym etapie łańcucha wartości: podczas produkcji i dystrybucji, w sklepach, restauracjach, obiektach gastronomicznych i w domach. Z tego względu jest ono szczególnie trudne do oszacowania: obecnie nie ma zharmonizowanej, niezawodnej metody mierzenia marnotrawstwa żywności w UE, co utrudnia organom publicznym ocenę jego rozmiaru, źródeł i tendencji w czasie. Rozwiązanie kwestii pomiaru jest ważnym krokiem w kierunku lepszego zrozumienia problemu, spójnego monitorowania go i prowadzenia dotyczącej go sprawozdawczości oraz skutecznej wymiany dobrych praktyk w tym zakresie w całej UE. Komisja opracuje wspólne unijne metody pomiaru ilości odpadów spożywczych w ścisłej współpracy z państwami członkowskimi i zainteresowanymi stronami.

Aby zapobiec marnotrawieniu żywności i znaleźć rozwiązania dostosowane do sytuacji w poszczególnych krajach i regionach, niezbędne jest podjęcie działań przez państwa członkowskie, regiony, miasta oraz przedsiębiorstwa na każdym etapie łańcucha wartości. W celu zmiany wzorców zachowań należy przeprowadzić kampanie uświadamiające. Komisja wspiera kampanie informacyjne na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym oraz rozpowszechnianie dobrych praktyk w zakresie zapobiegania marnotrawstwu żywności[36].

Komisja utworzy również platformę poświęconą marnotrawieniu żywności, z udziałem państw członkowskich i wszystkich podmiotów uczestniczących w łańcuchu żywnościowym. Platforma ta będzie stanowić wsparcie w osiąganiu celu redukcji odpadów spożywczych w ramach celów zrównoważonego rozwoju dzięki odpowiednim działaniom, zaangażowaniu zainteresowanych podmiotów oraz wymianie udanych rozwiązań innowacyjnych i odpowiednich analiz porównawczych.

Działania UE są również ważne w tych dziedzinach, w których odpady spożywcze mogą wynikać ze sposobu, w jaki przepisy UE są interpretowane lub stosowane. Tak jest w przypadku przepisów dotyczących darowizn żywności na rzecz banków żywności oraz wykorzystania niesprzedanej żywności jako zasobu w sektorze pasz – Komisja podejmie działania w tych dwóch obszarach.

[36] http://ec.europa.eu/food/safety/food_waste/stop/index_en.htm

Kolejnym obszarem wymagającym działania jest kwestia oznaczania daty, w szczególności daty minimalnej trwałości. Może ona być niewłaściwie interpretowana jako data ważności i prowadzić do wyrzucania bezpiecznej i zdatnej do spożycia żywności. Komisja zbada sposoby propagowania skuteczniejszego stosowania i zrozumienia systemu oznaczania daty przez różne podmioty łańcucha żywnościowego. UE przyjęła również środki zapobiegające wyrzucaniu jadalnych ryb z powrotem do morza przez statki rybackie[37].

W celu wsparcia realizacji celu zrównoważonego rozwoju dotyczącego marnotrawienia żywności oraz zwiększenia wkładu podmiotów uczestniczących w łańcuchu dostaw żywności Komisja:

- opracuje wspólną unijną metodę pomiaru marnowania żywności oraz określi odpowiednie wskaźniki. Komisja utworzy platformę angażującą państwa członkowskie i zainteresowane podmioty w celu wspierania realizacji celów zrównoważonego rozwoju w zakresie marnotrawienia żywności za pomocą wymiany najlepszych praktyk i oceny dokonywanych postępów;

- podejmie działania w celu wyjaśnienia przepisów UE dotyczących odpadów, żywności i paszy oraz ułatwi przekazywanie darowizn żywności i ponowne wykorzystywanie wycofanych środków spożywczych i produktów ubocznych pochodzących z produkcji pasz w łańcuchu żywności bez pogarszania bezpieczeństwa żywności i pasz; oraz

- zbada sposoby poprawy stosowania systemu oznaczeń dat przez podmioty uczestniczące w łańcuchu żywnościowym i jego zrozumienia przez konsumentów, w szczególności sformułowania „najlepiej spożyć przed”.

5.3. Surowce krytyczne

Surowce krytyczne mają duże znaczenie gospodarcze dla UE i są podatne na zakłócenia w dostawach[38]; w niektórych przypadkach ich wydobycie powoduje również poważne skutki dla środowiska. Często są one stosowane w urządzeniach elektronicznych[39]. Obecny bardzo niski wskaźnik recyklingu tych materiałów oznacza, że traci się znaczące możliwości gospodarcze. Z tych wszystkich względów zwiększenie odzysku surowców krytycznych jest jedną z kwestii, które należy rozwiązać, aby możliwe było przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym.

Istniejące przepisy UE zachęcają do recyklingu odpadów elektronicznych, w tym za pośrednictwem wiążących celów[40], lecz jedynie wysokiej jakości recykling może zapewnić odzyskiwanie surowców krytycznych. Jednym z wyzwań jest zbieranie, demontaż i recykling produktów zawierających takie surowce. Istotne będzie zwiększenie przydatności do recyklingu urządzeń elektronicznych w fazie projektu produktu (zob. sekcja 1.1), co poprawi

[37] Art.15 rozporządzenia (UE) nr 1380/2013 w sprawie wspólnej polityki rybołówstwa.

[38] Komisja Europejska sporządziła wykaz surowców krytycznych na stronie: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/raw-materials/critical/index_en.htm. Obejmują one na przykład metale ziem rzadkich i inne metale szlachetne, ale także fosfor.

[39] Takie jak metale ziem rzadkich w elektronicznych wyświetlaczach lub metale szlachetne w płytkach obwodów drukowanych.

[40] http://ec.europa.eu/environment/waste/weee/index_en.htm

jednocześnie efektywność ekonomiczną procesu recyklingu. W swoich zmienionych wnioskach dotyczących odpadów Komisja zachęca państwa członkowskie do propagowania recyklingu surowców krytycznych.

Inne przeszkody to niewystarczająca wymiana informacji pomiędzy producentami a zakładami recyklingu produktów elektronicznych, brak norm w zakresie recyklingu oraz brak danych dla podmiotów gospodarczych na temat możliwości recyklingu surowców krytycznych. Materiały te mogłyby być również odzyskiwane na składowiskach (np. z zużytych urządzeń elektronicznych) lub w niektórych przypadkach z odpadów górniczych. Komisja opracowuje programy badań naukowych i innowacji, projekty dotyczące wymiany danych i informacji oraz będzie rozpowszechniać najlepsze praktyki we wszystkich tych kwestiach. W celu zapewnienia spójnego i skutecznego podejścia, aby zapewnić kluczowe źródła danych i zidentyfikować obszary dalszych działań, Komisja przygotuje sprawozdanie na temat surowców krytycznych w gospodarce o obiegu zamkniętym.

- Komisja podejmie szereg działań, aby propagować odzyskiwanie surowców krytycznych, a także przygotuje sprawozdanie opisujące najlepsze praktyki i możliwości dalszych działań.
- W swoich zmienionych wnioskach dotyczących odpadów Komisja zachęca państwa członkowskie do podjęcia działań w tej kwestii.

5.4. Odpady z budowy i rozbiórki

Pod względem wielkości produkcji sektory budowy i rozbiórki są jednym z największych źródeł odpadów w Europie. Wiele z tych materiałów można poddać recyklingowi lub mogą one zostać ponownie użyte, ale poziom ponownego użycia i recyklingu jest bardzo zróżnicowany w UE. Budownictwo odgrywa również rolę w efektywności środowiskowej budynków i infrastruktury w całym okresie ich użytkowania.

Recykling odpadów budowlanych i rozbiórkowych jest podbudowany ogólnounijnym obowiązkowym celem[41], ale należy jeszcze rozwiązać wiele problemów w terenie, jeżeli gospodarka odpadami w tym sektorze ma ulec poprawie. Na przykład cenne materiały nie zawsze są identyfikowane, zbierane selektywnie lub odpowiednio odzyskiwane. Komisja opracuje ukierunkowane wytyczne, jakie należy w tym celu stosować na placach rozbiórki, w tym dotyczące przetwarzania odpadów niebezpiecznych, a obecnie propaguje już systemy sortowania odpadów budowlanych i rozbiórkowych w zmienionych wnioskach w sprawie odpadów. Będzie ona również pomagać w rozpowszechnianiu najlepszych praktyk dzięki opracowaniu dobrowolnych protokołów recyklingu w oparciu o najwyższe wspólne normy dla każdego strumienia odpadów. Komisja prowadzi obecnie badanie mające na celu identyfikację przeszkód i bodźców w zakresie recyklingu odpadów z budowy i rozbiórki oraz najlepszych praktyk w tej dziedzinie.

[41] http://ec.europa.eu/environment/waste/construction_demolition.htm

Z uwagi na długi okres użytkowania budynków, niezbędne jest rozpowszechnianie udoskonaleń projektu, które ograniczą oddziaływanie na środowisko i zwiększą trwałość i możliwości recyklingu ich komponentów. Komisja opracuje wskaźniki służące do oceny efektywności środowiskowej przez cały cykl życia budynku[42], a także będzie propagować ich stosowanie w projektach budowlanych w ramach dużych projektów demonstracyjnych oraz w wytycznych dotyczących zielonych zamówień publicznych.

- Komisja podejmie szereg działań zapewniających odzysk cennych zasobów i odpowiednie gospodarowanie odpadami w sektorze budownictwa i rozbiórki, jak również ułatwiających ocenę efektywności środowiskowej budynków.

5.5. Biomasa i bioprodukty

Materiały pochodzenia biologicznego, tj. oparte zasobach biologicznych (takich jak drewno, uprawy lub włókna), mogą być wykorzystywane w wielu produktach (w budownictwie, w przemyśle meblarskim, papierniczym, spożywczym, włókienniczym, chemicznym, itp.) i do celów produkcji energii (na przykład biopaliw). Biogospodarka stanowi zatem alternatywę dla produktów i energii opartych na paliwach kopalnych i może przyczynić się do rozwoju gospodarki o obiegu zamkniętym. Zaletą materiałów pochodzenia biologicznego może również być ich odnawialność, biodegradowalność i kompostowalność. Jednocześnie stosowanie zasobów biologicznych wymaga szczególnej uwagi ze względu na ich cykl życia, skutki dla środowiska i zrównoważone pozyskiwanie. Wielorakie możliwości ich wykorzystania mogą również być przyczyną konkurencji w ich pozyskiwaniu oraz tworzyć presję na użytkowanie gruntów. Komisja dokona analizy wkładu swojej strategii na rzecz biogospodarki[43] z 2012 r. w gospodarkę o obiegu zamkniętym i rozważy możliwość jej aktualizacji.

W gospodarce o obiegu zamkniętym, w stosownych przypadkach, należy zachęcać do kaskadowego wykorzystywania zasobów odnawialnych, z kilkoma cyklami ponownego użycia i recyklingu. Materiały pochodzenia biologicznego, na przykład drewno, mogą być wykorzystywane na różne sposoby, a ponowne użycie i recykling mogą odbywać się kilkakrotnie. Łączy się to ze stosowaniem hierarchii postępowania z odpadami (w tym dotyczącej żywności – zob. sekcja 5.2) i, bardziej ogólnie, opcji przynoszących najlepszy ogólny skutek środowiskowy. Pozytywny wpływ mogą mieć krajowe środki, takie jak systemy rozszerzonej odpowiedzialności producenta w przypadku mebli czy opakowań z drewna lub selektywne zbieranie odpadów z drewna. Komisja będzie pracować nad identyfikacją najlepszych praktyk i dzieleniem się nimi w tym sektorze oraz będzie sprzyjać innowacjom. Zmienione wnioski ustawodawcze dotyczące odpadów zawierają również obowiązkowy ogólnounijny cel w zakresie recyklingu odpadów z drewnianych materiałów opakowaniowych. Ponadto przy ocenie zrównoważoności bioenergii w ramach unii energetycznej Komisja będzie wspierać synergię z gospodarką o obiegu zamkniętym.

[42] Zgodnie z komunikatem „Możliwości zasobooszczędności w sektorze budowlanym”
[43] Dok. COM(2012)60.

Sektor bioproduktów wykazał również swój potencjał innowacyjny w odniesieniu do nowych materiałów, chemikaliów i procesów, które mogą stanowić integralną część gospodarki o obiegu zamkniętym. Wykorzystanie tego potencjału zależy w szczególności od inwestycji w zintegrowane biorafinerie zdolne do przetwarzania biomasy i bioodpadów dla różnych zastosowań końcowych. UE wspiera te inwestycje i inne innowacyjne projekty w dziedzinie biogospodarki poprzez finansowanie badań[44].

- *Komisja będzie propagować efektywne wykorzystywanie biozasobów za pomocą środków takich jak wytyczne i upowszechnianie najlepszych praktyk w zakresie kaskadowego wykorzystywania biomasy oraz wspieranie innowacji w biogospodarce.*
- *Zmienione wnioski ustawodawcze dotyczące odpadów zawierają wartość docelową dla recyklingu drewnianych materiałów opakowaniowych i przepisy mające zagwarantować selektywne zbieranie bioodpadów.*

6. Innowacje, inwestycje oraz inne środki horyzontalne

Przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym jest zmianą systemową. Oprócz ukierunkowanych działań na każdym etapie łańcucha wartości i w kluczowych sektorach, konieczne jest stworzenie warunków, w których gospodarka o obiegu zamkniętym może odnosić sukcesy i w których można zmobilizować środki.

Innowacje odegrają główną rolę w tej zmianie systemowej. Aby gruntownie zmienić nasze sposoby produkcji i konsumpcji oraz przekształcić odpady w produkty o wysokiej wartości dodanej, będziemy potrzebowali nowych technologii, procesów, usług i modeli biznesowych, które ukształtują przyszłość naszej gospodarki i społeczeństwa. W związku z tym wspieranie badań i innowacji będzie stanowić główną zachętę do takiej transformacji, przyczyni się także do zwiększenia konkurencyjności i do modernizacji przemysłu w UE. Program prac „Horyzont 2020" na lata 2016 – 2017 zawiera ważną inicjatywę „Przemysł 2020 w gospodarce o obiegu zamkniętym", w ramach której budżet w wysokości ponad 650 mln EUR zostanie przeznaczony na innowacyjne projekty demonstracyjne wspierające cele gospodarki o obiegu zamkniętym i konkurencyjność unijnego przemysłu w ramach działań w sektorach przemysłowych i usługowych, w tym w przemyśle przetwórczym, wytwórczym oraz w nowych modelach biznesowych. Zbadano również podejście pilotażowe mające pomóc innowatorom napotykającym przeszkody regulacyjne (w postaci np. niejasnych przepisów prawnych) dzięki zawieraniu porozumień z zainteresowanymi podmiotami i organami publicznymi („umowy dotyczące innowacji").

Inicjatywa dołącza do szerokiego wachlarza istniejących programów Horyzont 2020 mających na celu wspieranie innowacyjnych projektów dotyczących gospodarki o obiegu zamkniętym, w takich dziedzinach jak zapobieganie powstawaniu odpadów i gospodarowanie nimi, marnotrawienie żywności, regeneracja produktów, zrównoważone procesy

[44] http://ec.europa.eu/research/bioeconomy/index.cfm

przemysłowe, symbioza przemysłowa i biogospodarka[45]. Zostaną one uzupełnione o realizację planu działania w zakresie ekoinnowacji[46].

Ważne są również możliwości finansowania badań naukowych i innowacji dostępne w ramach polityki spójności: gospodarka o obiegu zamkniętym jest jednym z priorytetów wskazanych przez państwa członkowskie i regiony w ich strategiach inteligentnej specjalizacji[47]. Komisja zapewni im dalsze wsparcie, w tym za pomocą platformy inteligentnej specjalizacji.

Rozwój gospodarki o obiegu zamkniętym wymaga także publicznych i prywatnych źródeł finansowania, aby można było zwiększyć skalę ulepszonych technologii i procesów, rozwinąć infrastrukturę oraz zacieśnić współpracę między podmiotami w łańcuchu wartości. Istotne wsparcie dla tych celów będzie pochodzić z unijnych programów finansowania, takich jak polityka spójności, programy LIFE i COSME. Na przykład fundusze polityki spójności są ukierunkowane na coraz większą liczbę programów na rzecz gospodarki o obiegu zamkniętym, łącznie ze wsparciem dla programów ponownego użycia i napraw, ulepszonych procesów produkcyjnych, projektowania produktów i MŚP[48]. Komisja wesprze państwa członkowskie, regiony i organy lokalne w umacnianiu gospodarki o obiegu zamkniętym, w tym za pomocą ukierunkowanych działań informacyjnych. Należy ukierunkować finansowanie prywatne na nowe możliwości stworzone dzięki przejściu na gospodarkę o obiegu zamkniętym. Dla sektora finansowego tego rodzaju projekty mogą znacznie różnić się od dotychczasowego scenariusza postępowania. Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS) jest jednym z instrumentów, które mogą być wykorzystywane do finansowania takich inwestycji. Wraz z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym (EBI) oraz Europejskim Centrum Doradztwa Inwestycyjnego, Komisja będzie prowadzić działania informacyjne, by zachęcić do składania wniosków o finansowanie oraz wspierać rozwój projektów i platform inwestycyjnych istotnych dla gospodarki o obiegu zamkniętym, np. w dziedzinie recyklingu tworzyw sztucznych lub minerałów. Przeprowadzone zostaną prace w celu tworzenia międzysektorowych klastrów i łączenia zasobów, aby umożliwić opracowywanie projektów o wymiarze europejskim[49]. Ponadto projekty dotyczące gospodarki o obiegu zamkniętym mogą korzystać z doradztwa i narzędzi finansowania EBI w ramach programu InnovFin[50]. Komisja analizuje również możliwość uruchomienia, wspólnie z EBI i bankami narodowymi, platformy na rzecz wspierania finansowania gospodarki o obiegu zamkniętym.

---

[45] Program prac „Horyzont 2020" na lata 2014 – 2015; Wezwanie do realizacji obszaru docelowego „Odpady: zasoby umożliwiające recykling, ponowne użycie i odzyskiwanie surowców"; http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/wp/2014_2015/main/h2020-wp1415-climate_en.pdf; 7. PR Środowisko, 2013 r., wezwanie dotyczące zasobooszczędności: http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/fp7/132129/f-wp-201301_en.pdf

[46] http://ec.europa.eu/environment/ecoap/index_en.htm

[47] http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/home

[48] http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/what/investment-policy/

[49] http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0209:FIN:PL:PDF

[50] http://www.eib.org/products/blending/innovfin/?lang=en – Komisja rozszerzy zakres instrumentu InnovFin, aby zapewnić kwalifikowalność większej liczby innowacyjnych projektów dotyczących gospodarki o obiegu zamkniętym

MŚP, w tym przedsiębiorstwa społeczne, wniosą znaczący wkład w gospodarkę o obiegu zamkniętym: są one szczególnie aktywne w dziedzinach takich jak recykling, naprawa i innowacje. Stoją jednak w obliczu szczególnych wyzwań, takich jak dostęp do finansowania i trudności z uwzględnieniem gospodarki o obiegu zamkniętym, jeśli nie jest to ich główną działalnością. Jak określono w 2014 r. w planie działań ekologicznych dla MŚP[51], Komisja wspiera te przedsiębiorstwa, analizuje bariery, jakie napotykają na drodze do lepszego wykorzystania zasobów i gospodarowania odpadami oraz zachęca je do innowacji i współpracy we wszystkich sektorach i regionach. Komisja zapewnia również dostęp do finansowania dla przedsiębiorstw społecznych[52].

Przestawienie się na gospodarkę o obiegu zamkniętym wymaga również wykwalifikowanej siły roboczej o konkretnych, a niekiedy nowych umiejętnościach oraz możliwości zatrudnienia i dialogu społecznego. Konieczne będzie zapewnienie odpowiednich systemów kształcenia i szkolenia, jeśli na wszystkich poziomach mają zostać rozwinięte odpowiednie kwalifikacje. Komisja kontynuuje działania podejmowane w ramach inicjatywy[53] w zakresie zielonego zatrudnienia, prowadząc działania służące przewidywaniu potrzeb i zachęcaniu do rozwijania umiejętności oraz wprowadzając inne środki wspierające tworzenie miejsc pracy w zielonej gospodarce. Komisja działa również w ramach nowego programu na rzecz nowych umiejętności w Europie.

Światowy wymiar gospodarki o obiegu zamkniętym i łańcuchów dostaw jest widoczny w dziedzinach takich jak zrównoważony środowiskowo wybór dostawców, odpady morskie, marnotrawienie żywności i coraz bardziej zglobalizowany rynek surowców wtórnych. W realizacji niniejszego planu działania Komisja będzie ściśle współpracować z organizacjami międzynarodowymi i innymi zainteresowanymi partnerami w ramach globalnego dążenia do realizacji celów zrównoważonego rozwoju na 2030 r.

Wreszcie Komisja będzie aktywnie angażować zainteresowane strony w realizację niniejszego planu działania, w szczególności za pośrednictwem istniejących platform sektorowych. Będzie to uzupełniane o dalsze wsparcie dla partnerstw publiczno-prywatnych, dobrowolne rozwiązania biznesowe, wymianę najlepszych praktyk wśród państw członkowskich i regionów i obejmie konsultacje z partnerami społecznymi w przypadkach, w których zmiany mogą pociągać za sobą poważne skutki społeczne.

- Program prac „Horyzont 2020" na lata 2016 – 2017 zawiera ważną inicjatywę pt. „Przemysł 2020 w gospodarce o obiegu zamkniętym" wspieraną budżetem w wysokości ponad 650 mln euro.
- Komisja zainicjuje pilotażowe działania w odniesieniu do „umów dotyczących innowacji" w celu zidentyfikowania i wyeliminowania ewentualnych przeszkód prawnych dla innowatorów.

[51] http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52014DC0440
[52] Program Unii Europejskiej na rzecz zatrudnienia i innowacji społecznych (EaSI): http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1081
[53] COM(2014)446

- Komisja zintensyfikuje swoje działania w celu zmobilizowania zainteresowanych stron zaangażowanych w gospodarkę o obiegu zamkniętym, zwłaszcza w celu wprowadzenia w życie niniejszego planu działania. Komisja przeprowadzi także ukierunkowane działania informacyjne, aby przyczynić się do rozwoju projektów gospodarki o obiegu zamkniętym w odniesieniu do różnych źródeł finansowania UE, w szczególności funduszy polityki spójności.

7. Monitorowanie postępów w realizacji gospodarki o obiegu zamkniętym

Aby można było oceniać postępy w realizacji gospodarki o obiegu zamkniętym i skuteczność działań na szczeblu unijnym i krajowym, konieczne jest opracowanie zestawu rzetelnych wskaźników. Wiele istotnych danych już zgromadzonych przez Eurostat może stanowić podstawę dla takiego monitorowania. Ponadto tablica wyników dotyczących zasobooszczędności[54] i tablica wyników dotyczących surowców[55] zawierają odpowiednie wskaźniki i analizy, które będą szczególnie przydatne przy śledzeniu postępów.

Na tej podstawie Komisja będzie działać w ścisłej współpracy z Europejską Agencją Środowiska (EEA) i w porozumieniu z państwami członkowskimi zaproponuje stworzenie prostych i skutecznych ram monitorowania dla gospodarki o obiegu zamkniętym. Uzupełniając powyższe dwie tablice wyników, ramy te będą zawierać zestaw kluczowych, istotnych wskaźników, które uwzględniają główne elementy gospodarki o obiegu zamkniętym. Zostaną one opublikowane razem ze sprawozdaniem Komisji w sprawie celów zrównoważonego rozwoju i będą obejmować nowe wskaźniki dotyczące marnowania żywności (zob. sekcja 5.2) oraz wskaźniki oparte na danych Eurostatu i innych urzędowych danych obowiązujących w takich dziedzinach, jak bezpieczeństwo dostaw kluczowych surowców, naprawa i ponowne użycie, wytwarzanie odpadów i gospodarka nimi, handel surowcami wtórnymi w UE i z państwami trzecimi oraz stosowanie surowców poddanych recyklingowi w produktach. W razie potrzeby podjęte zostaną działania mające na celu poprawę jakości istniejących danych. Komisja przedstawi sprawozdanie z postępów we wdrażaniu niniejszego planu działania w ciągu pięciu lat po jego przyjęciu.

W ścisłej współpracy z EEA oraz po konsultacji z państwami członkowskimi Komisja opracuje ramy monitorowania gospodarki o obiegu zamkniętym, służące do pomiaru postępów na podstawie wiarygodnych istniejących danych[56].

8. Podsumowanie

Niniejszy plan działania określa konkretne i ambitne działania w ramach mandatu UE wspierające przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym. Konieczne będzie również stałe,

[54] http://ec.europa.eu/eurostat/web/environmental-data-centre-on-natural-resources/resource-efficiency-indicators/resource-efficiency-scoreboard

[55] Opracowane w ramach europejskiego partnerstwa innowacji w dziedzinie surowców – zostanie opublikowane na stronie https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/eip-raw-materials/en/content/eip-raw-materials-monitoring-and-evaluation-scheme

[56] A także nowo opracowanych danych dotyczących marnowania żywności (zob. sekcja 5.2).

pogłębione zaangażowanie na wszystkich szczeblach administracji w państwach członkowskich, regionach i miastach, a także zaangażowanie wszystkich zainteresowanych stron. Komisja zwraca się do Parlamentu Europejskiego i Rady o zatwierdzenie niniejszego planu działania i do aktywnego włączenia się w jego wdrażanie w ścisłej współpracy ze wszystkimi właściwymi zainteresowanymi stronami.